

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ivany Kudrnové a soudců Mgr. Tomáše Hendrycha a Mgr. Tomáše Mičky v exekuční věci

oprávněného: **Forbes Game, a. s.**, IČO 25150634

sídlem Letenské náměstí 157/4, 170 00 Praha 7 - Bubeneč

zastoupený advokátem Mgr. Petrem Konečným

sídlem Na Hřebenech II 1718/10, 140 00 Praha

proti

povinnému: **xxx**, narozený dne xxx

bytem xxx

pro částku 6 477,10 Kč s příslušenstvím, o zastavení exekuce

k odvolání oprávněného proti usnesení Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 1. 8. 2023, č. j. 53 EXE 768/2012-28

takto:

- I. Usnesení okresního soudu se **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků a soudní exekutorka nemají právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Usnesením okresního soudu byla nařízená exekuce zastavena (odst. I.), žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (odst. II.) a oprávněnému bylo uloženo zaplatit soudní exekutorce náklady exekuce ve výši 7 865 Kč (odst. III.). Ve věci samé přitom okresní soud dovodil, že úvěrová smlouva je neplatná pro rozpor s dobrými mravy. Rozhodce tak neměl k vydání rozhodčího nálezů pravomoc.
2. Včasným odvoláním napadl toto usnesení oprávněný s tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Argumentace soudu ve vztahu k neplatnosti rozhodčí doložky není správná. Exekuční řízení je vedeno na základě řádně vydaného pravomocného a vykonatelného exekučního titulu a není důvod ho zastavovat. Neplatnost rozhodčí doložky není dána ani přesto, že se jednalo o tzv. formulářovou smlouvu, která se běžně k poskytování úvěrů používá. Smluvní dokumentace, na jejímž základě vymáhaná pohledávka vznikla, byla koncipována v naprostém souladu s právními předpisy platnými v době uzavření této smlouvy. Smlouva nebyla uzavřena v rozporu s dobrými mravy a nelze tak dovozovat její neplatnost. Sjednaná rozhodčí doložka je platná a vydaný rozhodčí nález je platný, pravomocný a vykonatelný. Pokud by byla exekuce zastavena, nemá být oprávněnému uložena povinnost hrazení nákladů exekuce, když zastavení exekuce nezavinil. V této souvislosti odkázal na judikaturu Ústavního soudu, především na nález ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 1226/08, ze kterého vyplývá, že není protiústavní stav, kdy nebudou uspokojeny všechny nároky soudního exekutora. Navrhl, aby odvolací soud změnil napadené usnesení okresního soudu tak, že exekuce se nezastavuje a žádnému z účastníků a soudní exekutorce se náhrada nákladů nepřiznává.
3. Krajský soud přezkoumal usnesení okresního soudu, jakož i řízení, jež předcházelo jeho vydání, a aniž by bylo nutno nařídit jednání (§ 254 odst. 8 věta před středníkem o.s.ř. a § 52 odst. 1 zák. č.

120/2001 Sb.), dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Podle čl. IV, bod 1. přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb. (který, až na tam uvedené výjimky, nabyl účinnosti dne 1. 1. 2022), není-li dále stanoveno jinak, dokončí se exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Protože k zahájení tohoto řízení došlo před 1. 1. 2022 a řízení je takto nutno dokončit podle dosavadních právních předpisů, bylo odvolání projednáno a rozhodnuto o něm podle občanského soudního řádu a exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2021.

4. Odvolací soud přejímá skutková zjištění učiněná již okresním soudem ze soudního exekučního spisu a z elektronického spisu soudní exekutorky, a to zejména z vykonávaného exekučního titulu, jímž je rozhodčí náleze vydaný rozhodcem Mgr. Lubomírem Matějem, z exekučního návrhu a z usnesení o nařízení exekuce, z nichž vyplynul předmět exekuce a specifikace vymáhané pohledávky oprávněného a z rozhodčího spisu rozhodce Mgr. Lubomíra Matěje, z něhož byl posuzován rozhodčí náleze, smlouva o úvěru č. 6609960, jejíž součástí je rozhodčí doložka a Všeobecné obchodní podmínky. Skutková zjištění učiněná okresním soudem obsažená v odůvodnění napadeného usnesení považuje odvolací soud za správná a pro stručnost svého rozhodnutí na tato zcela odkazuje a pro odvolací řízení přebírá.
5. Podle § 52 odst. 1 exekučního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.
6. Podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.
7. Ústavní soud ve své judikatuře připustil, že výjimečně se lze i v exekučním řízení zabývat zásadními vadami exekučního titulu a na jejich základě zastavit výkon rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., a to v případě, že ve věci jsou dány takové okolnosti, pro které je další provádění výkonu rozhodnutí způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), a výkonem rozhodnutí dochází k popření základních principů právního státu a ke zcela zjevné nespravedlnosti. Při zkoumání, zda exekuční titul netrpí zásadními vadami, přitom není relevantní, zda a jak efektivně hájil povinný svá práva v nalézacím řízení. Zastavení řízení z důvodu zásadních vad exekučního titulu tak není podmíněno ani vyčerpáním řádných opravných prostředků v předcházejícím nalézacím řízení (srov. např. náleze Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16 či náleze pléna Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15).
8. Ústavní soud rovněž již dříve konstatoval, že při vyhodnocení, zda a do jaké míry je plnění přisouzené rozhodcem ve svém úhrnu v souladu s dobrými mravy, soud nesmí opomenout, že zásadní vadou exekučního titulu je také přiznání úroků z prodlení ve zcela nepřiměřené výši, která již není v souladu s ústavním pořádkem. V těchto případech je třeba, aby obecné soudy poskytly povinnému a jeho majetku soudní ochranu (čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny) tím, že exekuci zastaví podle § 268 odst. 1 písm. h) ve spojení s § 268 odst. 4 o. s. ř., aby byla zajištěna spravedlivá rovnováha při ochraně majetkové sféry dlužníka i věřitele. V případě zcela a naprosto zjevného nesouladu rozhodcem přisouzeného plnění s dobrými mravy v neprospěch spotřebitele přitom není vyloučeno, že již tato okolnost sama o sobě může vést k závěru, že exekuci je na místě zastavit podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (srov. odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18). Běžný klient úvěrové společnosti nemůže v případě krátkodobého úvěru dopředu očekávat, ba ani předpokládat, že celková splacená částka bude násobně převyšovat částku půjčenou, a tento předpoklad nelze ani spravedlivě požadovat. Takovým nárokům věřitelů realizovaným na základě rozhodčího nálezu nemůže být v exekučním řízení zjedнан průchod, neboť s ohledem na zjevný rozpor s dobrými mravy stojí zcela mimo základní hodnotový rámec práva jako normativního systému (k tomu srov. náleze Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, či obdobně obiter dictum v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 10. 2013, sp. zn.

III. ÚS 562/12; tyto závěry Ústavní soud aplikoval rovněž i v nálezu ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, přičemž v tomto případě byla sjednána rozhodčí doložka v souvislosti s úvěrem ve výši 4 950 Kč, úvěrová smlouva deklarovala úrok ve výši 79,00 % p. a. a RPSN ve výši 115,32 %, když Ústavní soud dospěl k závěru, že smlouva s takovým obsahem naplňuje kritéria zjevné nespravedlnosti podle nálezu sp. zn. I. ÚS 191/11 a dovodil, že z těchto důvodů neměl rozhodce pravomoc ve věci rozhodnout, ačkoliv rozhodčí doložka splňovala požadavky na transparentní určení rozhodce).

9. Jde-li o posouzení výše smluvené sazby úroků a jejího souladu s dobrými mravy, i zde platí, že je ji třeba vyhodnotit nejen se zřetelem k její nominální výši, ale i vzhledem ke všem rozhodným okolnostem konkrétního případu. Dovolací soud již dříve dovodil, že v rozporu s dobrými mravy je zpravidla výše úroků, která podstatně přesahuje úrokovou míru v době jejich sjednání obvyklou, stanovenou zejména s přihlédnutím k nejvyšším úrokovým sazbám uplatňovaným bankami při poskytování úvěrů nebo půjček (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004). Nejvyšší soud dále v usnesení ze dne 1. 6. 2021 č. j. 20 Cdo 2617/2020 shledal, že rozhodcem přisouzené plnění vycházející z poskytnutého spotřebitelského úvěru ve výši 43 000 Kč, který měl být splacen ve 36 měsíčních splátkách po 2 844 Kč (celkem byl povinný povinen splatit částku 102 374 Kč), úročeného nominální úrokovou sazbou 68,66 %, a s předpokládanou roční procentní sazbou nákladů (RPSN) 94,96 %, je v rozporu s dobrými mravy a vede k nepřiměřenému poškození povinného. Takovému jednání oprávněné nelze přiznat soudní ochranu.
10. Pro posouzení projednávané věci je podstatné, že právní předchůdce oprávněného s povinným uzavřel smlouvu o úvěru, na jejímž základě byl povinnému poskytnut úvěr ve výši 4 900 Kč, k němuž byla RPSN sjednána ve výši 127,77 % a úrok činil 85 % p. a., což představuje 3,64násobek nejvyšší úrokové sazby z úročených úvěrů z kreditních karet poskytovaných bankami v červenci 2011. Ve smlouvě o úvěru byla současně dohodnuta i smluvní pokuta a na zajištění všech současných i budoucích nároků věřitele vystavil povinný dvě vlastní biankosměnky na řad věřitele bez uvedení směnečné sumy, s doložkou bez protestu. S přihlédnutím ke shora uvedeným skutečnostem je zřejmé, že v úvěrové smlouvě sjednaný úrok obvyklou úrokovou sazbou zjevně a výrazně překračuje (20 Cdo 2841/2018).
11. Již uvedené, zde posouzené parametry (výše úroku, která byla posouzena v rozporu s dobrými mravy – viz shora; od uvedeného základního parametru smlouvy odvozená výše smluvní pokuty; podoba smlouvy o úvěru a všeobecných smluvních podmínek, do kterých žadatel o úvěr prakticky neměl možnost zasáhnout), naplňují ve svém úhrnu stigma kolize s dobrými mravy, jsou v rozporu se zákonnými principy ochrany spotřebitele a naplňují i kritérium zjevné nespravedlnosti, které již dříve definoval Ústavní soud.
12. Okresní soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí provedl podrobnou analýzu všech okolností projednávané věci, tedy nejen těch, za kterých byly předmětná smlouva o úvěru a rozhodčí smlouva uzavřeny, ale též samotných smluvních podmínek a dalších okolností. Okresní soud přitom provedl tuto analýzu *v úhrnu* (tj. nejen jednotlivě) - tuto potřebu lze dovodit rovněž z judikatury (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 20 Cdo 2841/2018). Právě tento přístup považuje odvolací soud, z hlediska posouzení projednávané věci, za rozhodující (odvolatel přitom v podaném odvolání uvedený přístup svými odvolacími námitkami nezpochybil). V exekučním řízení sice nelze provádět věcný přezkum vykonávaného exekučního titulu, avšak judikatura dospěla k závěru, že za určitých (výjimečných) okolností je i takové posouzení (dokonce ve vztahu k exekučním titulům vydaným soudy) možné. Konkrétně je možno odkázat např. na nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18. Lze tedy dovodit, že při posuzování existence uvedeného důvodu pro zastavení exekuce je nutno zabývat se též zásadními vadami exekučního titulu, v jejichž důsledku by se jednalo o zjevnou nespravedlnost, případně o rozpor s principy právního státu. Lze proto úvodem uzavřít, že přistoupil-li v posuzované věci

okresní soud k zastavení exekuce z uvedených důvodů, postupoval správně, přičemž tento jeho přístup má oporu v relevantní judikatuře.

13. Odvolací soud dále přezkoumal správnost napadeného výroku o náhradě nákladů exekuce (odst. III.) v souvislosti se zastavením exekuce a dospěl k závěru, že okresní soud správně vyhodnotil otázku procesního zavinění oprávněného na zastavení exekuce.
14. Podle § 89 věta první exekučního řádu, dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil.
15. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení při úplném zastavení exekuce dle ust. § 89 věty první exekučního řádu jde v této věci o posouzení, zda se oprávněný nedopustil před nařízením exekuce nebo při jejím provádění procesního zavinění. O tom lze uvažovat tam, kde nezachoval potřebnou míru opatrnosti jednak při podání návrhu na exekuci a bezdůvodně přistoupil k vymáhání své pohledávky nebo bezdůvodně (jako je tomu v projednávané věci) v exekučním řízení pokračoval.
16. V projednávané věci k zastavení exekuce nedošlo z důvodu, že exekuční titul (rozhodčí nález), který od počátku bylo možné považovat za materiálně i formálně vykonatelný, tyto vlastnosti až následně po zahájení exekučního řízení nikoliv vinou oprávněného pozbyl například tím, že byl zrušen rozhodnutím soudu. Nejednalo se tedy o situaci, kterou oprávněný (zřejmě) nemohl bez svého (procesního) zavinění předvídat či (zásadně) ovlivnit, i kdyby zachoval potřebnou míru pečlivosti před podáním návrhu na nařízení exekuce či při jejím provádění. K zastavení exekuce došlo z důvodu, že exekuční titul těmito vlastnostmi nikdy nedisponoval, neboť byl vydán orgánem (rozhodcem), který k tomu neměl příslušnou pravomoc. Z takové skutečnosti lze vyvozovat procesní zavinění oprávněného na zastavení exekuce, protože nezachoval potřebnou míru pečlivosti, když při provádění exekuce sám nepodal návrh na zastavení exekuce. Právní předchůdce oprávněného formuloval, a tedy určil podobu rozhodčí doložky. Rozhodčí doložka je přitom otázkou volby účastníků závazkového právního vztahu, nikoliv povinností, neboť v opačném případě je pro rozhodnutí případného sporu zachována pravomoc soudu jako nezávislého a nestranného orgánu, který je jednou ze složek státní moci. Uvedené skutečnosti pak ve výsledku vedly k vydání exekučního titulu orgánem (rozhodcem), který k jeho vydání neměl pravomoc.
17. Jak ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 1707/17 ze dne 20. 12. 2017 konstatoval Ústavní soud, Nejvyšší soud ve své ustálené judikatuře shledává procesní zavinění na zastavení exekuce na straně oprávněného například tehdy, když při podání návrhu na nařízení exekuce nebo při jejím provádění nezachoval potřebnou míru pečlivosti a přistoupil bezdůvodně k vymáhání splněné povinnosti nebo ve vymáhání bezdůvodně pokračoval (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1756/2006 ze dne 29. 8. 2006), a to dokonce i v případě, kdy byl na počátku řízení v dobré víře o vykonatelnosti předložených exekučních titulů, avšak po vydání sjednocujícího usnesení Nejvyššího soudu ve vymáhání pohledávky bezdůvodně pokračoval. Podle Nejvyššího soudu nese oprávněný procesní zavinění na zastavení exekuce, když "nezachoval potřebnou míru pečlivosti jednak před podáním návrhu na nařízení exekuce a již při volbě netransparentních pravidel pro výběr rozhodců a dále, když přistoupil k vymáhání pohledávky přiznané exekučními tituly vydanými orgány (rozhodci) na základě těchto pravidel určenými; a jednak při provádění exekuce, když návrh na zastavení exekuce podal až povinný, ačkoliv lze vyvozovat (předpokládat) její obeznamenosť s ustálenou judikaturou dovolacího soudu k otázce posuzování transparentnosti pravidel pro výběr rozhodců" (viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 402/2014 ze dne 14. 5. 2014; podobně též usnesení sp. zn. 26 Cdo 2475/2013 ze dne 21. 5. 2015). Výše citované usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 402/2014 bylo následně aprobováno usnesením Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2448/14, v němž Ústavní soud zdůraznil, že pokud dojde ke změně judikatury, jako například v případě výše citovaného usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012, působí "nový" právní názor i zpětně v řízeních zahájených před touto změnou. Jde o zásadu tzv. incidentní retrospektivity nových právních názorů vytvořených judikatorními změnami, která je v souladu se soudobými evropskými kontinentálními trendy [viz

usnesení sp. zn. II. ÚS 2448/14 ze dne 16. 12. 2014; srov. též nález sp. zn. II. ÚS 3168/09 ze dne 5. 8. 2010 (N 158/58 SbNU 345)]. Princip přičítání procesního zavinění oprávněnému v případech neplatných rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách se tedy po zmiňovaném judikatorním odklonu v květnu 2011 aplikoval i na probíhající řízení, a to ve prospěch spotřebitelů (v postavení povinných).

18. V projednávané věci nedošlo ke zrušení vykonatelného exekučního titulu, ale šlo o situaci, ve které vydaný rozhodčí nález nikdy nebyl způsobilým exekučním titulem, a v předmětné věci neměla být exekuce vůbec nařízena. Povinný tedy od počátku neměl z titulu předmětného rozhodčího nálezu žádnou povinnost, a proto ji ani nemohl porušit a nést procesní zavinění na zastavení exekuce.
19. Platí přitom, že ten, kdo do řízení vstupuje jako procesní nástupce účastníka, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení. Úprava procesního nástupnictví tak vychází z toho, že nástupce vstupuje nejen do hmotněprávních, ale i do procesních vztahů předchůdce. Okamžikem vstupu procesního nástupce do řízení je den nabytí právní moci usnesení o procesním nástupnictví. Účinky procesních úkonů, které do té doby v řízení učinil právní předchůdce, jsou závazné i pro procesního nástupce (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 289/2005). Pravidlo o přijetí stavu řízení procesním nástupcem účastníka se - s ohledem na jejich procesní povahu - vztahuje i na náklady řízení. Procesnímu nástupci tak může být nejen přiznána jejich náhrada (byť je neplatil), nýbrž může být k náhradě nákladů takto vzniklých protistraně (příp. státu) rovněž zavázán.
20. V tomto konkrétním případě je to (jak správně dovodil okresní soud) oprávněný, který zavinil zastavení exekuce (viz závěry učiněné výše) a soudní exekutorka tak má právo na náhradu nákladů exekuce vůči oprávněnému.
21. Soudní exekutorce tak přísluší náhrada nákladů exekuce v částce 7 865 Kč, jejíž samotná výše v odvolacím řízení zpochybněna nebyla a rovněž odvolací soud tuto částku považuje za správnou.
22. Krajský soud tudíž usnesení okresního soudu jako věcně správné ve smyslu ust. § 219 o. s. ř. potvrdil, včetně správného výroku o náhradě nákladů řízení mezi účastníky.
23. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení vychází z ust. § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu, když oprávněný nebyl v odvolacím řízení úspěšný a povinnému ani soudní exekutorce v odvolacím řízení žádné náklady dle obsahu spisu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Ostrava 27. března 2024

JUDr. Ivana Kudrnová v. r.
předsedkyně senátu